

EUDALD Maideu Metge pediatre, especialista en sexologia

El Consell de Col·legis de Metges de Catalunya concedia a Eudald Maideu, el novembre passat, el premi a l'Excel·lència en Humanitats Mèdiques, en reconeixement a la seva llarga trajectòria professional. Especialista en pediatria i sexologia, també s'ha dedicat activament a l'arqueologia i a la recerca històrica.

Una curta carrera musical

Eudald Maideu va començar a estudiar piano perquè en la seva família hi havia una llarga tradició musical: «El meu pare, a més de metge, era un gran compositor de música. Feia cançons, peces orquestrals, sardanes... I el meu avi, que era sastre, formava part de l'orquestra Els tranquils. Quan anaven a tocar a alguna festa major, acostumaven a arribar-hi tres dies abans, i en aquell temps el meu avi aprofitava per fer *trajes* als veïns que en volien». Eudald Maideu va decidir als 14 anys, quan estava intern a Mataró, que volia deixar les classes de piano: «Ho vaig comunicar per carta al meu pare, que em va respondre dient que me'n penediria. I tenia raó».

Premis i publicacions

El Consell de Col·legis de Metges de Catalunya concedia el novembre passat a Eudald Maideu el Premi a l'Excel·lència en Humanitats Mèdiques, que s'afegeix a la llista de guardons i reconeixements que ha rebut durant la seva carrera. A més d'exercir com a metge pediatre, el bagatge professional de Maideu és molt ampli: ha fet classes en centres universitaris de Barcelona, Cadis, Oviedo, Palma de Mallorca, Granada, Santiago de Compostel·la i Lisboa; ha presentat 16 ponències en congressos internacionals, estatals o locals; ha escrit una dotzena de llibres i ha publicat 18 treballs científics; ha estat membre del comitè de redacció de revistes científiques...

En en el vessant sociocultural, Maideu és membre del Patronat del Museu Etnogràfic del Ripollès i de la junta del Centre d'Estudis Comarcals del Ripollès; va promoure la commemoració del mil·lenari del papa Gerbert d'Orlhac; ha publicat una dotzena de treballs sobre etnografia i armes de foc de Ripoll...

Eudald Maideu va conèixer la medicina des de petit: el seu pare, Baltasar Maideu, era metge i als estius el seu fill gran l'acompanyava quan anava en cavall a visitar pacients en algunes de les masies disperses del municipi de Vallfogona del Ripollès. Baltasar Maideu havia estat metge de la Pera, Flaçà i Bordils abans de la Guerra Civil; després exerciria a Ripoll i a Vallfogona del Ripollès. Casat amb Maria Puig, mestressa de casa, van tenir quatre fills. El més gran, Eudald, va néixer l'11 d'agost del 1935 a Ripoll, localitat on faria els primers estudis i començaria el Batxillerat, tot i que els exàmens es feien a l'Institut Vell de Girona. A partir de tercer de Batxillerat, però, els pares van decidir portar-lo intern a Mataró: «Marxàvem a l'octubre i no tornàvem fins al Nadal; i després de Reis, fins per Sant Joan. I per tornar a casa necessitàvem un salconduit de fronteres, perquè encara hi havia molts controls contra els maquis».

L'any 1953 va entrar a la facultat de medicina de la Universitat de Barcelona, com a alumne intern de patologia general. I el 1957 passaria a ser alumne intern de pediatria, la qual cosa implicava anar a l'hospital al matí i no sortir-ne fins al vespre, i fer guàrdies al costat de metges. «Els que volíem vivíem molt la medicina mentre estudiàvem –apunta Eudald Maideu–, si bé també hi havia qui es treia la carrera sense pràcticament haver vist ni un malalt». A més, un any abans d'acabar els estudis, el seu pare es va posar molt malalt i Eudald Maideu el va substituir a la consulta de Ripoll durant un mes.

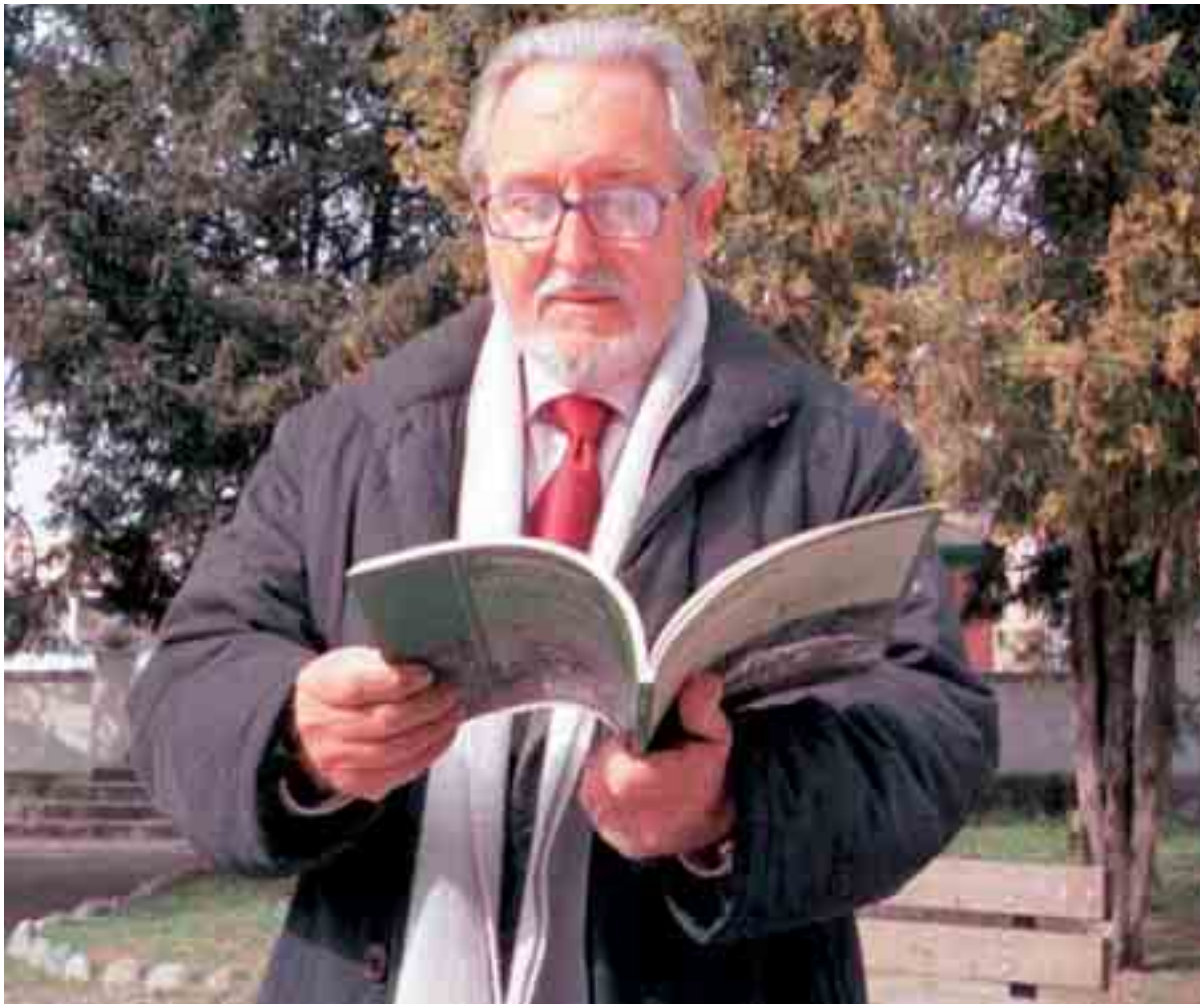
Un cop acabada la llicenciatura, l'any 1959, va decidir quedar-se a l'Hospital Clínic de Barcelona, treballant en pediatria: «No hi havia vacunes i teníem molts nens amb paràlisi infantil», recorda. També hi havia una sala plena de pulmons d'acer per a la mainada amb insuficiència respiratòria, «i quan hi havia fallades elèctriques els metges residents i els estudiants els havíem de fer funcionar amb una maneta». Bona part d'aquests problemes quedarien resoltos amb l'aparició de la vacuna contra la polio.

PEDIATRIA I SEXOLOGIA

Maideu va obtenir el 1964 el títol d'especialista en puericultura i pediatria. Dos anys abans s'havia casat amb la ceramista Dolors Mir i s'havien instal·lat a Ripoll. Des de llavors ha centrat la seva activitat professional al Ripollès, si bé no ha deixat mai d'exercir-la també fora dels límits de la comarca. Mentre feia el servei militar, per exemple, va estar tres mesos fent substitucions a pediatres de Girona. I el 1975 es va incorporar al Laboratori de Psicofisiologia del departament de psicologia i psiquiatria mèdiques de la Universitat de Barcelona, activitat que el portava un cop per setmana a aquesta ciutat.

Al Ripollès ha treballat (i encara ho fa) com a metge pediatre en l'assistència privada; com a pediatre puericultor de família i consultor de la Seguretat Social (fins a la seva jubilació, l'any 2004); com a cap del servei de neonatologia de l'Hospital de Campdevàrol (també fins al 2004) i com a consultor extern d'aquest centre, activitat que encara manté. A més, entre 1965 i 1975 va exercir com a metge de l'Institut de Batxillerat Abat Oliva i del centre experimental d'ensenyament mitjà Saphil, tots dos a Ripoll, una ocupació que resultaria decisiva per a l'enfocament que Eudald Maideu donaria a la seva carrera professional. Tal com ell mateix explica, «aquestes places de metges d'institut de Batxillerat es van crear amb la finalitat que els estudiants poguessin venir a parlar amb nosaltres de qüestions sanitàries que els preocupessin, entre les quals destacava l'educació sexual». Maideu es va adonar del gran desconeixement que hi havia en aquesta matèria i va

TEXT I FOTOGRAFIA: ALFONS PETIT

començar a preparar la seva tesi doctoral, per a la qual va investigar la informació sexual que tenien els adolescents. L'any 1975, Eudald Maideu es doctorava en medicina amb la tesi «Informació sexual de l'adolescent. Actituds de participació», que obtenia un excel·lent «*cum laude*» per unanimitat del tribunal i que era la primera en aquesta disciplina a l'Estat espanyol.

Des de llavors, Eudald Maideu s'ha convertit en un gran especialista en sexologia, fins al punt que va ser el president de la Societat Catalana de Sexologia entre 1978 i 1983, i que el 1978 va participar a Roma en la fundació de la *World Association for Sexology*, de la qual en seria vocal representant per Espanya al comitè científic assessor. També va ser fundador a Madrid de la *Federación de Sociedades Sexológicas del Estado Español*, entitat de la qual va ser secretari, i ha participat en congressos, jornades, cursos i debats sobre la matèria. A més, ha escrit llibres, articles i treballs científics, ha fet classes en diverses universitats, ha pronunciat conferències divulgatives, ha participat en programes de televisió i ha rebut nombrosos guardons (veure peça lateral).

DESMITIFICAR EL COIT

Des de la seva experiència i coneixement, un dels grans objectius de la tasca divulgativa d'Eudald Maideu en matèria de sexualitat, especialment en les activitats dirigides als joves, ha estat la desmitificació i el desmuntatge de tòpics i idees generalitzades però errònies. Partint del dimorfisme sexual: «Anem a les bases biològiques del sexe, perquè els genitals que es formen en els éssers humans al principi són sempre femenins; és només a partir de la vuitena setmana d'embaràs que les hormones fan la distinció entre homes i dones». Maideu continua la seva argumentació: «Hem d'explicar que el clítoris i el penis són elements iguals, que la vagina no dona plaer, i que la penetració sexual té únicament finalitat reproductora». Aquí hi ha una de les claus

de l'educació sexual que Maideu intenta transmetre als joves: la desmitificació del coit. «La resposta sexual depèn del cervell i de la pell –detalla–. Sense cervell les persones no es podrien relacionar, i la pell és com un mapa, que s'ha d'utilitzar per fer turisme de carícies i anar veient com respon el cos de l'altra persona. Amb les mans, amb petons, amb la llengua, amb el contacte cos a cos despullat, vas resseguint-ho tot, i l'altra persona et comunica què sent. Aquella persona es va excitant, aquella excitació li arriba al cervell i acaba tenint un orgasme». Aquest sexe sense penetració és, per a Maideu, bàsic per prevenir embarassos no desitjats, però lamenta que encara hi ha massa desinformació: «Si preguntes a un adolescent quina és, després dels pits, la zona més sensible d'una dona, molts no ho saben. I et diuen la vagina. I no és cert, perquè si fos tan sensible les dones no podrien portar Tampax, perquè anirien amb orgasmes pel carrer tot el dia. Es tracta d'explicar que hi ha un mapa corporal, que s'ha d'estimular tot, però concentrar-se en el clítoris, i d'aquesta manera es pot disfrutar molt; de la mateixa manera que si en el cas dels homes es concentren les carícies en el penis i els testicles. Per tant, el mètode més segur per evitar la reproducció, és fer entendre que sense penetració es pot disfrutar».

Però la penetració continua essent el gran objectiu... Perquè venim d'una estructura molt reproductora, perquè si no es reproduïx s'acaba el món, però sense reproduir-se la persona pot disfrutar a tope.

En els anys que porta treballant en educació sexual, ha notat algun canvi de mentalitat? Encara segueix igual. Portarà molt de temps, però ho han d'entendre, és senzill. Avui dia es fa l'apologia del condó, i l'educació sexual, per desgràcia, es basa molt en la col·locació del condó, i que sigui de bona qualitat. Però si s'entengués

que la resposta sexual no passa per aquí, que és cervell i pell, es disfrutaria igual, o més, sense l'angoixa. Només s'han de veure les estadístiques, per exemple de la quantitat de noies que prenen la píndola de l'endemà. Això és angaiant. I per què? Perquè van a la penetració. Però la gent s'ho pot passar igual de bé sense penetració. I si no, com s'ho fan les lesbianes?

Per què hi ha aquesta obsessió per la penetració? L'altre dia llegia un treball sobre tot el que ha patit el mascle biològic, dins de l'escala animal, per poder arribar a disfrutar del sexe. Detallava la gran quantitat de mascles que són devorats en la relació sexual, que desapareixen... Per això que el mascle pugui disfrutar en una copulació... Però em sembla que s'ha de desmitificar d'una vegada per sempre el coit, que és reproductor. El problema seria que sense coit no es pogués disfrutar, però sí que es pot disfrutar, tranquil·lament i *a tope*. Això ho han

serioses. Per exemple el neumococ, la vacuna del qual la sanitat no la té coberta, i que abans només feia otitis i pulmonies i ara produeix meningitis. En general hi ha menys trastorns greus, menys deshidratacions, però potser hi ha més tumors, i més leucèmies, fruit segurament de la contaminació ambiental.

Entre els casos més curiosos que ha hagut de tractar, el doctor Maideu recorda uns nens d'indrets diferents de les comarques gironines que van patir parasitacions per larves de mosca, entre mitjans de la dècada de 1960 i la de 1970. Era mainada que vivia en cases de pagès —a Sant Joan de les Abadesses, a Agullana, a Vallfogona, a Gombrèn, a Pardines, a Camprodon...— que tenien les quadres a la part de baix. «Quan vam plantejar el cas a l'Hospital de la Vall d'Hebron, tot primer es van alarmar, i estaven preocupats per si el cas arribava a la premsa, perquè el turisme començava, i la Costa Brava era

pedres», comenta, just abans d'explicar la casual troballa del castell, en uns terrenys propietat de la seva família: «Un dia que era en aquella zona vaig trobar-hi un forat. Estava orientat a cara nord i els caus sempre estan orientats a cara solei, perquè estiguin més calents. Vaig agafar una lot, vaig mirar i vaig veure una mica de volta». Eudald Maideu va fotografiar aquella volta i després d'una gestió infructuosa al Departament de Cultura de la Generalitat va aconseguir captar l'interès de Manuel Riu, professor emèrit del Departament d'Història Medieval de la Universitat de Barcelona. Les excavacions que es van fer a la zona —dirigides pel mateix Riu i pels doctors Cabestany i Prim— van permetre descobrir, enterrades i sota una densa vegetació, les restes del castell de Mataplana. I això que, segons Maideu, «tothom es pensava que aquest castell era fruit de la fantasia, perquè tots els autors romàntics que havien treballat el mite del

«No a la MAT»

L'estiu de l'any passat, el doctor Eudald Maideu era un dels ponents en una conferència que es va fer a Vic convocada per la Plataforma No a la MAT. Maideu justifica la seva oposició a la línia d'alta tensió amb arguments mèdics: «Per Internet, a l'hospital vam agafar el *British Medical Journal* del 4 de juny, que publicava un treball titulat "Eviteu de viure prop de les línies d'alta tensió". Van fer un estudi de 29 persones que tenien càncers diversos, a Anglaterra i a Gal·les i van analitzar on havien nascut, on tenia el pis la família, la distància que tenien amb les línies de molt alta tensió. I pensa que ho havia fet un equip d'investigació del càncer de la universitat d'Oxford, és a dir, una cosa seriosa. La conclusió és que avui dia se sap que el sistema elèctric és possiblement cancerigen, que els camps magnètics a partir de determinada intensitat poden provocar leucèmia, i aquest estudi demostrava que els que vivien més a la vora de 200 metres d'una línia d'alta tensió tenien més risc de patir leucèmia. I aquesta coincidència és molt seriosa. Jo vaig associar això amb un treball meu, amb dos nens que vaig estudiar als anys 1960 i 1970, que vivien amb la seva família al costat de la caseta d'un transformador d'alta tensió d'una companyia elèctrica. El primer nen va fer una leucèmia i va morir als sis anys. En la dècada de 1970, un empleat que vivia a la mateixa casa va tenir un fill que va morir de càncer, d'un tumor cerebral. Això fa pensar. En vaig escriure un article i em van trucar de Vic, de la Plataforma, per demanar-me que hi anés, i vaig acceptar. I recentment ha sortit un treball que ja dona per gairebé segur això de la leucèmia, que hi influeix».

de saber noies i noies, homes i dones.

Al marge d'això, hi ha més coneixement sobre el sexe? Sí, la gent està més informada, però encara hi ha principis bàsics que no s'entenen. Això ho veuen molt millor les dones, perquè carreguen amb els problemes que es puguin presentar. Un exemple: el condó, suposant que sigui de farmàcia i que el làtex estigui bé, té un 1% de fracàs. I es diu que és el mètode més segur per no deixar una noia embarassada. Possem el cas d'una parella que, dels 365 dies de l'any, s'està 65 dies sense fer res, i els altres 300 fa servir el preservatiu. En aquests 300 dies, aquella parella, que no vol tenir cap criatura, té una possibilitat de 3 fracassos del preservatiu. Això és segur per a una noia? Per això dic que el coit s'ha de desmitificar. Mentre no intentis fer una relació sexual al costat d'un parallamps, la gent que faci el que vulgui, que disfruti... Per què penetrar necessàriament? Jo crec que ja s'arribarà a entendre, això.

La pediatria també ha evolucionat... Sí, ha canviat molt. Abans hi havia l'angoixa de les paràlisis infantils, que gràcies a les vacunacions han desaparegut. Aquí es va muntar un dispensari de vacunacions, a la Casa de Cultura, en l'època forta de l'emigració pel creixement industrial de Ripoll. Ateníem tothom que volia venir, la visita era gratuïta, i regalàvem farina per a farinetes, llet en pols, vitamines. I el cert és que han canviat molt les patologies i també el desenvolupament dels nens. S'ha fet un mesurament dels nens que van néixer del 1980 al 2003 i han crescut tres centímetres més de mitjana.

Quins canvis hi ha hagut en matèria de patologies? Gràcies a les vacunes hi ha malalties que han desaparegut, però també n'hi ha d'altres que no existien i ara s'han tornat molt més

a prop. Després, el catedràtic responsable em va dir que presentés un treball sobre el tema, perquè era una malaltia que només es donava al tròpic. I de fet tornarem al tròpic, perquè amb la immigració ens vindran malalties que abans no teníem aquí. S'han detectat casos de Chagas, que és una malaltia de Colòmbia, i de paludisme, i tripanosomes...».

Estem preparats per afrontar-ho? Sí. És curiós, un nostre catedràtic, que va fer la tesi doctoral a Guinea, ens parlava molt de patologies d'allà que pensàvem que no veuríem mai i ara resulta que les tenim aquí.

Què en pensa de la investigació amb cèl·lules mare? Tot el que sigui a favor de la ciència, endavant. L'únic problema que hi ha en aquests temes de la reproducció assistida és que quan es preparen embrions per aconseguir embarassos, i se n'implanten tres o quatre, l'angoixa que se sent és pensar si et deixes sense implantar el que seria bo. La naturalesa és sàvia, i hi ha molts avortaments que són precisament això, embrions que si hagués continuat l'embaràs haurien tingut greus problemes. En canvi, si tu prepares l'embaràs l'has de mantenir al màxim, perquè no es perdi...

EL CASTELL DE MATAPLANA

La medicina no ha estat l'únic camp al qual Eudald Maideu ha dedicat esforços. És el principal artífex de les excavacions que han tret a la llum el castell de Mataplana, un palau romànic fortificat que entre els segles XI i XV va ser la residència dels Mataplana, una nissaga feudal de guerrers i trobadors. També ha estat l'impulsor del museu que hi ha a Gombrèn dedicat a aquest Castell, i ha escrit en diverses monografies i publicacions sobre aquesta temàtica. «De sempre m'han agradat totes aquestes coses, i de fet el meu pare també estimava les

comte Arnau, des de Maragall a Segarra, dibuixaven uns castells fantasmagòrics. Estàvem en la Renaixença, és clar... Menys un, que es deia Toni Codina, que va ser un profeta: "De Campdevàrol fins a la plana, el castell de Mataplana, qui t'ha vist i qui et veurà"».

Les diverses campanyes d'excavacions a Mataplana —en les quals també hi han participat la dona i els tres fills d'Eudald Maideu: Joaquim (metge), Raimon (filòleg) i Eudald (dissenyador gràfic)— van donar pas als treballs de consolidació de les restes descobertes, i a l'estudi de la nissaga dels Mataplana, estretament relacionats amb la llegenda del comte Arnau, amb la recerca en diversos arxius —a Perpinyà, a Sevilla, a Saragossa...—. Una investigació en la qual també ha participat Eudald Maideu de manera ben activa: «Els Mataplana eren uns feudals guerrers del segle XI que van firmar un acord amb Ricard Cor de Lleó perquè si anava a les croades ells li defensarien el territori; van anar a la batalla de les Navas de Tolosa i van tornar amb un gran botí; van anar a la conquesta de Mallorca... També n'hi va haver un, Hug de Mataplana, que va ser el primer trobador declaradament feminista. Amb el temps, es van unir amb els Arnau del Pallars, i d'aquí vindrà la llegenda del comte Arnau».

Peces trobades en les excavacions, plafons amb informacions sobre el castell i els seus pobladors, i altres materials s'exhibien anualment, després de cada campanya de recerca, en una sala de la Casa de Cultura de Gombrèn. Fins que Eudald Maideu va demanar a l'Ajuntament un espai per poder muntar una exposició estable, que s'ha fet una realitat i que depèn orgànicament del museu de Ripoll: «Hi ha tota la part històrica, la de llegenda, l'arqueològica, i algunes troballes». I presidint-ho tot, penjat del sostre de la sala, el vestuari, amb el casc i l'espasa, que duia el Comte Arnau en la sèrie que en va fer TV3.